

Sisekaitseakadeemia

Justiitskolledž

Piret Arge

KK060

**KURITEGEVUST SOODUSTAVAD TEGURID VIRU
VANGLA VIENDAS ÜKSUSES TAPMISTE EEST
SÜÜDIMÕISTETUD KINNIPEETAVATE NÄITEL**

Lõputöö

Juhendaja:

Vello Tanissaar, MSc

Tallinn 2009

ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž: Justiitskolledž	Kuu ja aasta: juuni 2009
Töö pealkiri: Kuritegevust soodustavad tegurid Viru Vangla Viiendas üksuses tapmiste eest süüdimõistetud kinnipeetavate näitel	
Töö autor: Piret Arge	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas. Allkiri:
<p>Lühikokkuvõte:</p> <p>Lõputöö eesmärgiks on leida vastused küsimustele: kas Viru Vangla Viiendas üksuses tapmiste eest süüdimõistetud kinnipeetavaid on soodustanud kriminaalselt käituma lapsepõlves nähtud ja/või kogetud vägivald, kriminaalkorras karistatud sõbrad, alkoholi tarbimine, madal haridustase või sotsiaalne võrgustik?!</p> <p>Hüpoteesiks oli: 1) Lapsepõlves nähtud ja/või kogetud vägivald soodustab kuritegeliku käitumise kujunemist 2) Lävimine kriminaalkorras karistatud sõpradega soodustab kuritegeliku käitumise kujunemist 3) Madal haridustase soodustab kuritegeliku käitumise kujunemist 4) Sotsiaalne võrgustik soodustab kuritegeliku käitumise kujunemist.</p> <p>Lõputöö autor kasutas uurimustöö läbiviimisel kvantitatiivset meetodit ankeetküsimustiku näol. Ankeetküsimustik koosnes kolmest kategooriast: põhiandmed, töösuhted, sotsiaalne taust ja lõpuküsimus milles respondent andis oma arvamuse sooritatud kuriteo põhjuste kohta. Valimi suuruseks oli planeeritud 31 kinnipeetavat kes on süüdi mõistetud tapmiste eest ja kannavad karistust Viru Vangla Viiendas üksuses. 31 ankeedist tagastati 30 ankeeti.</p> <p>Uurimustulemustest selgus, et enim sooritati eluvastaseid süütegusid alkoholijoobes (17), kriminaalsed sõbrad olid soodustavaks teguriks 16 korral. Esimene, teine ja neljas hüpotees leidsid kinnitust, kinnitust ei leidnud kolmas hüpotees.</p>	
Võtmesõnad: kuritegevus, tapmine, mõrv, perevägivald, koolivägivald, agressiivsus, vägivaldsus	
Keywords: crime, killing, murder, family violence, school violence, aggressiveness,	
Säilitamise koht:	
Kaitsmisele lubatud Kolledži direktor:	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele Juhendaja: Vello Tanissaar	Allkiri:

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	4
1. TEOREETILINE OSA	7
1.1. Eluvastaste süütegude mõiste ja liigid, hälbiva käitumise mõiste.	7
1.1.1. Eluvastaste süütegude mõiste ja liigid	7
1.1.2. Hälbiva käitumise mõiste	8
2.1. Isiksuse areng läbi lapsepõlve.....	9
2.1.1. Perekonna roll kriminaalse käitumise tekkimisel.....	10
3.1. Tapja iseärasused	14
3.1.2. Vägivald ja agressioon	14
3.1.3. Tapmiste tüpoloogia	17
2. EMPIIRILINE OSA	18
2.1. Uurimuse meetodiline kirjeldus.....	18
2.1.1. Uuringu struktuur	18
2.1.2. Küsitluse struktuur	19
3.1. Uuringu tulemuste analüüs ja hüpoteeside arutelu	20
3.1.1. Uuringu tulemused ja analüüs	20
3.1.2. Kinnipeetavate haridustase	21
3.1.3. Kinnipeetavate tööga hõivatus	22
3.1.4. Kinnipeetavate sotsiaalne taust.....	22
3.1.5. Mis ajendas kuritegu sooritama- kinnipeetavate endi seletused.....	24
3.1.6. Hüpoteeside arutelu	26
4.1. Järeldused ja ettepanekud	28
4.1.1. Järeldused	28
4.1.2. Ettepanekud	29
KOKKUVÕTE	31
SUMMARY	35
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	36
LISAD.....	37
Lisa 1. Ankeetküsimustik - eesti keelne	37
Lisa 2. Ankeetküsimustik- vene keelne	39

SISSEJUHATUS

Autor on valinud oma lõputöö teemaks kuritegevust soodustavad tegurid sellepärast, et oma igapäevast tööd tehes puutub ta kokku inimestega kes on erinevatel põhjustel sattunud kinnipidamisasutusse. Neil kõigil on oma lugu, miks nad vanglas on. Selleks, et mõista neid inimesi ja aidata neid naasta normaalsesse ellu ongi vajalik teada põhjusi- miks nad on eksinud moraalnormide ja seaduste vastu?!

Hoolimata viimaste aastate langusest on tapmiste ja mõrvade arv Eestis veel märksa kõrgem kui enamikus teistes Euroopa riikides. Eurostati andmetel oli Eesti lõpuleviidud tapmiste ja mõrvade arvult 2006.aastal Euroopa Liidu riikide seas esimese kolme hulgas. Eestis registreeriti siis 6,8 juhtumit 100 000 elaniku kohta, samas kui enamikus Euroopa riikides oli see näitaja alla kahe. 2006. aastal registreeriti Ida-Virumaal 25% kõikidest tapmistest ja mõrvadest Eestis, mis ületab ligi kaks korda maakonna osakaalu Eesti rahvastikust (13%) (Kriminaalpoliitika uuringud 2008).

Valdav enamus inimesi soovib elada turvalises maailmas, kus poleks vaja karta ei enda ega oma lähedaste turvalisuse pärast. Paraku meie praeguses ühiskonnas on kõigil elanikel suur tõenäosus sattuda kurjategija ohvriks ning samas on meil kõigil reaalne võimalus aidata kaasa, et kuritegevust oleks vähem ja meil kõigil oleks turvalisem elada.

Mille järgi me otsustame käitumise õigsuse üle? Ühiskonnas kus me elame on palju nii kirjutatud kui kirjutamata seadusi, tavasid, reegleid ja norme, mida inimesed järgivad oma elu jooksul õpitud ja kogetud tõekspidamiste järgi (Arge 2008:3).

Paljud kriminoloogid, sotsioloogid, psühholoogid on otsinud vastust küsimusele- miks kujunevad osad inimesed kurjategijateks ja teised mitte, püstitades rida hüpoteese ja loonud erinevaid teooriaid uurimaks kuritegevuse tagamaid. Inimeste elu vastu suunatud kuriteod on suureks probleemiks igal pool maailmas. Eesti pole siin sugugi erandiks. Kurjategijaks kujunemise põhjuste otsimine on alati olnud aktuaalne, on seda käesoleval hetkel ja ka edaspidi.

Karistusseadustikus saab eluvastaseid süütegusid seostada 9. peatüki „Isikuvastased süüteod“ 1.jao „Eluvastased süüteod“ järgi. Eluvastaste süütegude jaos on kaks koosseisu: tapmine ja surma põhjustamine ettevaatamatusest. Tapmine jaguneb omakorda neljaks. Siia alla kuuluvad põhikoosseis (§113:tapmine), raskem koosseis (§114:mõrv) ning kaks kergemat koosseisu (§-d 115 ja 116: provotseeritud tapmine; lapse tapmine).

Lõputöö eesmärgiks on leida vastused küsimustele: kas Viru Vangla Viiendas üksuses tapmist eest süüdimõistetud kinnipeetavaid on soodustanud kriminaalselt käituma lapsepõlves nähtud ja/või kogetud vägivald, kriminaalkorras karistatud sõbrad, alkoholi tarbimine, madal haridustase või sotsiaalne võrgustik?!

Eesmärgist lähtuvalt on lõputöö autori hüpoteesiks väide, et:

1. Lapsepõlves nähtud ja/või kogetud vägivald soodustab kuritegeliku käitumise kujunemist
2. Lävimine kriminaalkorras karistatud sõpradega soodustab kuritegeliku käitumise kujunemist
3. Madal haridustase soodustab kuritegeliku käitumise kujunemist
4. Sotsiaalne võrgustik soodustab kuritegeliku käitumise kujunemist

Eesmärgi saavutamiseks ja hüpoteesi kontrollimiseks on püstitatud järgmised ülesanded:

- a) teaduskirjanduse ja vastavate allikate läbitöötamine
- b) koostades ankeetküsitluse selgitada välja, milline on Viru Vangla viiendas üksuses tapmist eest karistust kandvate kinnipeetavate sotsiaalne taust, lapsepõlves kogetu, sõpruskond ja haridustase ning suhted uimastite ja alkoholiga.

Lõputöö autor on kasutanud uurimustöö läbiviimisel kvantitatiivset meetodit ankeetküsimustiku näol. Ankeetküsimustik koosneb kolmest kategooriast: põhiandmed, töösuhted, sotsiaalne taust ja lõpuküsimus milles respondent annab oma arvamuse sooritatud kuriteo põhjuste kohta. Valimi suuruseks on planeeritud 31 kinnipeetavat kes on süüdi mõistetud tapmist eest ja kannavad karistust Viru Vangla Viiendas üksuses.

Lõputöö koosneb kahest osast. Esimene on teoreetiline osa, koosneb kolmest peatükist mis jagunevad alapeatükkideks. Lõputöö teoreetilise osa esimeses peatükis antakse lühiülevaade eluvastaste süütegude (tapmiste) mõistest, liikidest ja hälbiva käitumise mõistest. Teises peatükis uurib lõputöö autor isiksuse arengut läbi lapsepõlve ja perekonna rolli kriminaalse käitumise tekkimisel. Kolmandas peatükis uurib lõputöö autor tapja iseärasusi, analüüsib vägivalla ja agressiooni teke põhjusi ning annab lühiülevaate tapmiste tüpoloogiast.

Teine osa lõputööst kätkeb endas uurimust kuritegevust soodustavatest teguritest Viru Vangla Viiendas üksuses karistust kandvate eluvastaste süütegude (tapmiste) eest süüdimõistetud kinnipeetavate näitel. Käesolev uurimus viiakse läbi kasutades kvantitatiivset uurimismeetodit koostades ankeetküsimustik. Meetodi valikul lähtub autor vajaliku informatsiooni kogumise vajadusest. Ankeetküsimustik võimaldab koguda vajalikku infot detailsemalt, kuna kinnipeetavad eelistavad jääda anonüümseks. Küsimustik koostatakse lähtudes uurimuse eesmärgist. Käesoleva uurimuse põhieesmärk on välja selgitada tegureid mis soodustavad kriminaalse käitumise kujunemist ja kuidas oleks võimalik ennetada eluvastaseid kuritegusid. Uuringu teoreetiline alus põhineb teaduskirjandusel, Eestis ja mujal maailmas läbiviidud kriminaalsuse uuringute materjalidest, kirjanduslikel allikail ja tõlketöödel.

1. TEOREETILINE OSA

1.1. Eluvastaste süütegude mõiste ja liigid, hälbiva käitumise mõiste.

1.1.1. Eluvastaste süütegude mõiste ja liigid

Tapmisega rünnatav õigushüve on inimese elu, mis algab sünni ja lõpeb surmaga. Elu on tähtsaim individuaalne õigushüve, mille õiguskaitse tuleneb otseselt Põhiseaduse §-st 16 (Sootak, Pikamäe 2004:292).

Eesti Vabariigi Põhiseaduse §16 ütleb: Igapähe on õigus elule. Seda õigust kaitseb seadus. Meelevaldselt ei tohi kellelki elu võtta (Eesti Vabariigi Põhiseadus).

Eluvastased süüteod on materiaalsed deliktid, mille koosseisuline tagajärg on inimese surm, nende teobjekt on juba sündinud ja veel mitte surnud inimene (Sootak, Pikamäe 2004:292).

Karistusseadustikus saab eluvastaseid süütegusid seostada 9. peatüki „Isikuvastased süüteod“ 1.jao „Eluvastased süüteod“ järgi. Eluvastaste süütegude jaoks on kaks koosseisu: tapmine ja surma põhjustamine ettevaatamatusest. Tapmine jaguneb omakorda neljaks. Siia alla kuuluvad põhikoosseis (§113:tapmine), raskem koosseis (§114:mõrv) ning kaks kergemat koosseisu (§-d 115 ja 116: provotseeritud tapmine; lapse tapmine).

Järgnevalt toob lõputöö autor välja olulisemad eluvastased süüteod Karistusseadustikust. Karistusseadustik määratleb eluvastased süüteod ja nende toimepanemise korral kohaldatavad karistused, milledeks on:

§113. Tapmine (6-15 aastat vangistust);

§114. Mõrv (piinaval või julmal viisi, 8-20 aastat või eluaegne vangistus);

§115. Provotseeritud tapmine (1-5 aastane vangistus);

§116. Lapse tapmine (kuni 5 aastane vangistus);

§117. Surma põhjustamine ettevaatamatusest (kuni 3 aastane vangistus).

1.1.2. Hälbiva käitumise mõiste

Kuritegevusega seoses võib üsna sageli kuulda räägitavat hälbivast käitumisest. Enamasti arvatakse, et kuritegelik käitumine on hälbiva käitumise üks vormidest (Laine 1997:10).

Aimre (2005) nimetab normidest kõrvalekaldumist sotsiaalseks hälbivuseks. Selles eristatakse omakorda formaalsete normide rikkumist (kriminaalsus ehk kuritegelik käitumine) ja mitteformaalsetest normidest kõrvalekaldumist (deviantne ehk hälbiv käitumine). Erinevus on eelkõige selles, et hälbiv käitumine ehk hälbekäitumine on suhteline (kõrvalekalle mingist kultuurinormist), kuritegelik käitumine on aga absoluutne (kehtestatud juriidiliste seaduste suhtes). Absoluutsus tuleneb kriminaalseadustikust ja kurjategijaks saab isikut nimetada ainult kohtuotsuse alusel (Aimre 2005:176).

Hälbiv käitumine on selline käitumine, mis ei heiduta ennast sotsiaalsest kontrollist ning eirab norme. Kui mingi hälbiv käitumine on keelatud seadustega, siis võib selline akt tähendada süüteo toimepanekut (kas väärteo või kuriteo, olenevalt süüteo raskusastmest ja konkreetsest seadusandjast selles ajas ja ruumis) („Retsidiivsus“ 2007:8).

2.1. Isiksuse areng läbi lapsepõlve

Olulisim isiksuse arengus on see periood kui lapsel tekib eneseteadvus ja minapilt. Minapildil on mitu erinevat külge. On olemas nn. tegelik mina- see millisena inimene ennast hetkel näeb, dünaamiline mina- see kelleks inimene saada soovib, tulevane mina- see kelleks inimesel on kalduvus saada, fantastiline mina- see milline ta peaks olema kõlblusnorme arvesse võttes ja idealiseeritud mina- see millisena on inimesel end hea näha. Lähtuvalt sellest on olemas veel mitmeid erinevaid minasid mida inimene teistele näitab, et varjata oma tegeliku mina nõrku külgi (Arge 2008:6).

Oma kontseptuaalses psühhoanalüüsis eraldas Sigmund Freud isiksuse struktuuris kolme põhikomponenti: tegelik mina ehk mina, dünaamiline mina ja super mina. Isiksuse sisemised vastuolud ja konfliktid tekivad Freudi arvates juba siis kui inimesel tekib minateadvus. Freudi teooria kohaselt on võimalikud variandid kui üks konflikt ühineb teisega või väljendub tagajärjes/ja/või jätkuks teises (Kozõrev 2006:123).

Isiksuse arengut mõjutavad teatud kindlad tegurid. Nende tegurite üht rühma võime nimetada bioloogilisteks teguriteks. Siia kuuluvad pärilikud faktorid, inimese sünnipärane loomus. Arengutegurite teine rühm on sotsiaalsed faktorid, mille all mõistetakse ühiskondlikke elutingimusi, miljöö ja sihikindla kasvatus mõju (Sõerd 1992:40).

Suuri vaidlusi on tekitanud isiksuse arengut mõjutavad tegurid. Sõerd (1992) kirjutab, et bioloogiliste ja sotsiaalsete faktorite osatähtsuse üle on kaks äärmuslikku seisukohta. Arengu biologiseerijad näevad ainuolulisimana isiksuse sünnipäraste omaduste tähtsust. Selle seisukoha järgi sõltuvad võimed ja andekus, huvid ja kalduvused, iseloom ning muud individuaalsed iseärasused ainuüksi pärilikkusest. Sotsiologiseerijad aga väidavad, et isiksuse arengus ei mängi sünnipärased faktorid mingit rolli, kogu areng sõltub elutingimuste ja kasvatus mõjust (Sõerd 1992:40-41). Kozõrev (2006) väitel mõjutavad isiksuse arengut bioloogilised, psüühilised, etnilised, kultuurilised ja sotsiaalsed iseärasused (Kozõrev 2006:122;123).

Kuid mitte ainult antropoloogid ei võtnud omaks vaadet, et päritud loomus ja kaasasündinud instinktid ei mängi inimese arengus mingit osa. Radikaalse biheiviorismi

rajaja John Broadus Watson (1878-1958) kirjutas 1924 aastal kuulsaks saanud read: „Andke mulle tosin terveid lapsi ja minu kontrolli all olev maailm, milles neid kasvatada ja ma garanteerin teile, et valides juhuslikult ükskõik kelle nende seast, võin ma temast kasvatada sellise spetsialisti, nagu ma seda ise tahan - arsti, juristi, kunstniku, ärimehe, juhi ja tõsi isegi varga sõltumata tema andekusest, kalduvustest, võimetest, kutsumusest ning esivanemate rassist“ (Allik jt 2003:29).

2.1.1. Perekonna roll kriminaalse käitumise tekkimisel

Käesoleva lõputöö autor leiab, et tervel perekonnal on suur osa täita lapse sotsialiseerimisel ja tema vajaduste rahuldamisel, väliskeskkonna mõjude vahendamisel ning perekondliku keskkonna loomisel. Perekonna olulisim funktsioon on tagada lapsele positiivne kasvukeskkond, mis on lapse arenemise seisukohalt ülimalt tähtis.

Edovald (2007) arvates on perekondlikud tegurid sageli seotud lapse vahetu keskkonnaga ja võivad ilmned nii otsesemalt kui ka kaudsemalt: pärinemine üksik- või kasuvanemaga või lahutatud perest, suur pereliikmete arv, vaesus, pereliikmete kriminaalsus või perevägivald. Miks üks noor läheb kuritegelikule teele, teine mitte? Kas põhjuseks on puudulik kasvatus, madal õppeedukus, „halbade sõbrad“ või nagu mõnedele meeldib väita – lihtsalt loomus? Paljuräägitud „halbade sõprade“ mõju on laste kuritegelikule teele sattumisel tagasihoidlikum kui paljude teiste riskitegurite mõju. Tõrjutus eakaaslaste seas ja normidest kõrvalekaldumist ei peeta erialakirjanduses noorte kuritegeliku käitumise esmapõhjuseks, küll aga seda soodustavaks teguriks. Kuritegelikule teele sattumist soodustab see, kui laps elab piirkonnas, kus on kättesaadavad mõnuained ning kus valitseb kuritegelik ja vägivaldne õhkkond. Varases lapseas on tähtsad individuaalsed ja perekondlikud tegurid, hiljem kasvab eakaaslaste, kooli ja kogukonna mõju (Edovald 2007).

Søerd (1992) nendib, et isiksus kujuneb sotsialiseerimise käigus. Sotsialiseerimine on protsess, mis algab lapse sünnimomendist ja kestab üldjoontes täisõiguslikuks ühiskonnaliikmeks saamiseni. Selle vältel omandatakse kõik ühiskonna tavad, reeglid, käitumisnormid, rollid ja kultuuritraditsioonid (Søerd 1992:42).

Kozõrev (2006) arvates tekivad vasturääkivused ja paradoksid inimese teadvuses juba varajases lapsepõlves, kus lapsevanemate nõudmised lapsele erinevad kardinaalselt vanemate endi käitumisest. Lapsele, kes on kasvanud ühe vanemaga peres võib saada probleemiks ühe vanema puudumine. Aga kui laps on kasvanud peres kus on mõlemad vanemad, kuid lapsele pole pööratud piisavalt tähelepanu siis esmase sotsialiseerimise tagajärjeks on see, et lapsele jääb kogu eluks negatiivne jälg. Kui vanematevahelistes suhetes puudub teineteisemõistmine, siirus ja kui peres tekkivaid probleeme ei osata lahendada rahumeelselt vaid lahendatakse neid kasutades vägivalda, omandab laps hulga negatiivseid emotsioone ja see koorem jääb last saatma kogu eluks. Tõsised probleemid ja paradoksid tekkivad lapsel ka kooli minnes. Kool on „sotsialiseerimise instituut“, mis erineb kasvatuses ja õpetuses peres. Lapsel võivad tekkida inkultuuri probleemid st. üheaegselt olla kahes või enamas sotsiaalkultuurses keskkonnas, mis võib esile kutsuda isiksuse sisemise konflikti (Kozõrev 2006:123).

Huesman (2008) väitel näitavad uuringud, et kõige efektiivsemalt õpivad lapsed agressiivselt käituma kui laps:

- omab võimalust jälgida agressiivset käitumist
- saab heakskiidu enda või teiste agressiivsele käitumisele
- sattub tihti ise agressiivse rünnaku ohvriks (Bartol 2004:158).

Bandura (1989) toob välja 3 tüüpilist kohta kus laps näeb või kogeb vägivalda:

- pereliikmed
- sõbrad (subkultuuri kaaslased)
- demonstratiivne massi- meedia (Bartol 2004:159).

Kriminaalne agressioon on rohkem liialdus kui agressioon mida inimesed igapäevaselt kogevad. Sellest hoolimata on põhjused sarnased nendega mis panevad suure osa meist agressiivselt käituma. Agressioon võib olla õpitud meie lapsepõlve varajastest aastatest ja kasutada kogu elu jooksul mitte ainult väljendades meie viha ja frustratsiooni, aga kui ka vahend millega saame oma tahtmist. Kui isik saavutab agressiivse käitumisega selle mida

ta tahab, siis ta kordab seda ja selline käitumine jätkub, väljaarvatud juhul kui ta ei ole talle enam kasulik (Vaarman jt 2007:15).

Tanissaar (2008) arvates on oluline, et lapsed vägivaldset kohtlemist omaks ei võtaks, et neist kasvaksid terved inimesed ning et nad vigu oma lastega ja teiste inimestega ei kordaks. Lapsed õppivad vägivaldset käitumist väga erineval viisil. Nad võivad kogeda vägivalda koolis, tänaval ja kodus. Samuti võivad näha vägivalda filmides, raamatutes, televisioonis või sõprade elus (Tartu naiste varjupaik). Peaaegu iga kolmas (29%) vägivaldsetest meestest, kelle peres on lapsed, pöörab oma viha ka laste vastu. Pervägivald on järjest süvenev probleem ning paraku paljud juhtumid ei leiagi statistikas kajastust, tegelikult isegi enamikes juhtumites mitte (Tanissaar 2008:35).

Justiitsministeeriumi (2006) poolt tellitud uuringu tulemuste kohaselt on alaealiste hälbiva käitumise põhjused seotud vanemate omavaheliste halbade suhetega ja ükskõiksuse ilmutamisega laste tegemiste suhtes (Markina, Šahverdov- Žarkovski 2006):

- Alaealiste hälbivale käitumisele avaldavad mõju eeskätt vanemate omavahelised halvad suhted ja suhted lastega
- Mida suuremaks ja vägivaldsemaks muutub konflikt vanemate vahel, seda suurem on alaealiste õigusrikkumiste risk, seda eriti poiste seas
- Isa puudumine või olemasolu perekonnas ei mõjuta otseselt õigusrikkumiste toimepanemist, küll aga mõjutab see alaealiste probleemset käitumist (koolist puudumist, alkoholi ja narkootikumide tarbimist)
- Vanemate huvi alaealiste tegemiste suhtes on oluline alaealiste käitumise mõjutamises: kui vanemad või teised täiskasvanud pereliikmed teavad kus ja kellega laps väljas käib, väheneb õigusrikkumiste risk oluliselt
- Koolist sageli puudujatel esineb rohkem õigusrikkumisi nii vägivaldset käitumist kui ka õigusrikkumisi üldiselt. Klassi kordamine on probleemse käitumisega seotud samas ainult poiste puhul.

Kollamaa (2003) arvates põhjustavad tänapäeval kõige rohkem muret pisikuritegusid sooritavad ja alkoholi tarvitavad lapsed, kelle hulk paistab kiiresti kasvavat, on suures osas isatuse ohvrid või ükskõiksete isade ohvrid (Kollamaa 2003:18).

Saar (2007) nendib: on müüt, et hälbekäitumisega laps on vale kasvatus ja halbade koduste olude ohver. Samenowi järgi ei ole kurjategijad õnnetud ühiskonna ohvrid, vaid teavad täpselt, mis õige ja mis vale. Nad on küll mõjutatud oma lähiümbrusest, kuid neil säilib otsustusvõime. Näiteks on paljude kurjategijate vanemad olnud kurjategijad, kellele on meeldinud teha keelatud. Nüüd on lapsed need, kellele meeldib seda teha ja keelatud võib niiviisi saada eluviis. Siinjuures pole oluline, kas niisugune valik tehakse terviklikus kahe vanemaga perekonnas või lagunenenud perekonnas. Mingis mõttes saavad vanematest esimesed tulevase kriminaalse isiksuse ohvrid. Tegelikult pole tähtis, kas vanemad püüavad teda mõista ja suunata (Saar 2007:157).

Antonjani (1997) poolt tehtud empiirilised ja teoreetilised uuringud on näidanud, et terav surmatunnetus lapse poolt on seotud vanemate eriti ema emotsionaalses külmuses suhetes lapsega. On teada, et inimlaps vajab kõige enim psühholoogilist kaitset, turvatunnet ja armastust just varajases lapsepõlves. Uurides tapjate isiksust (erinevatel aastatel) leidis Antonjan, et ligi 80% tapjatest olid lapsepõlves tundnud puudust emaarmastusest. Küsitluses osalejad väitsid, et emad hellitasid neid harva, ei pööranud nende tegemistele piisavalt tähelepanu, ei lugenud muinasjutte ja ei tundnud huvi kooliskäimise vastu (Antonjan 1997:218).

3.1. Tapja iseärasused

Seda peatükki võib alustada sõnadega, et inimesi on tapetud alati või siis, inimesed on tapnud alati, mis ei tähenda alati ühte ega sama. Aga see lause kirjeldab üsna täpselt inimese loomust- hävitada teine inimene kui tapmine aitab saavutada tapja eesmärke midagi omada, saavutada, lahendada oma isiklike probleeme. Kuid tapetakse ka lihtsalt tapmise enda pärast kogedes seejärel vaimset ja seksuaalset rahuldust (Antonjan 1997:3).

3.1.2. Vägivald ja agressioon

Vägivaldsus, agressioon ja kallaletungid - see on käitumuslik nähtus aga julmus ja agressiivsus – on iseloomu tunnused teatud sotsiaalsel grupil ja isegi ühiskonnal (Antonjan 1997:8).

Blekborni (2004) väitel võivad agressiivselt käituda mõnikord ka inimesed kelle jaoks pole agressiivne käitumine omane. Vägivalla kuriteo sooritamine sõltub situatsioonist ja indiviidi ajutisest meeltesegadustest (Blekborn 2004:281)

Igasugune sotsiaalne uurimus tõstatab paratamatult küsimuse inimese loomusest, tema olemusest. Veelgi enam, kõik ühiskonnas olevad sotsiaalsed, poliitilised, majanduslikud struktuurid baseeruvad mingitel fundamentaalsetel eeldustel inimese kohta. Näiteks kui uskuda, et inimlik on olemuselt vägivaldne ja agressiivne, peab sotsiaalse kontrolli tagamiseks kasutama erinevamaid meetodeid kui uskudes, et normaalne inimloomus on sõbralik ja heatahtlik ega ole agressiivne liigikaaslaste suhtes. Või kui näiteks olla veendunud, et inimkäitumine on tingitud, kontrollitud eeskätt välistest tingimustest või sisemistest dispositsioonidest, siis tulenevad sellest paratamatult erinevad praktilised soovitused võrrelduna ettekujutusega, et inimene ise määrab oma käitumist (vaba tahe) (Saar 2007:15).

Inimesed võivad tunda viha ja nõrdimust kui neil on füüsiliselt ja vaimselt ebamugav. Viha ja vägivald võivad ilmneda kui isik on ebasobivas keskkonnas. Kui keegi käitub vaenulikult viisil, siis nad tõenäoliselt saavad ka samasuguse vastuse. Isik, kellel ei ole oskusi, et tegeleda sellega kui teised provotseerivad teda, reageerivad teiste suhtes või enda suhtes.

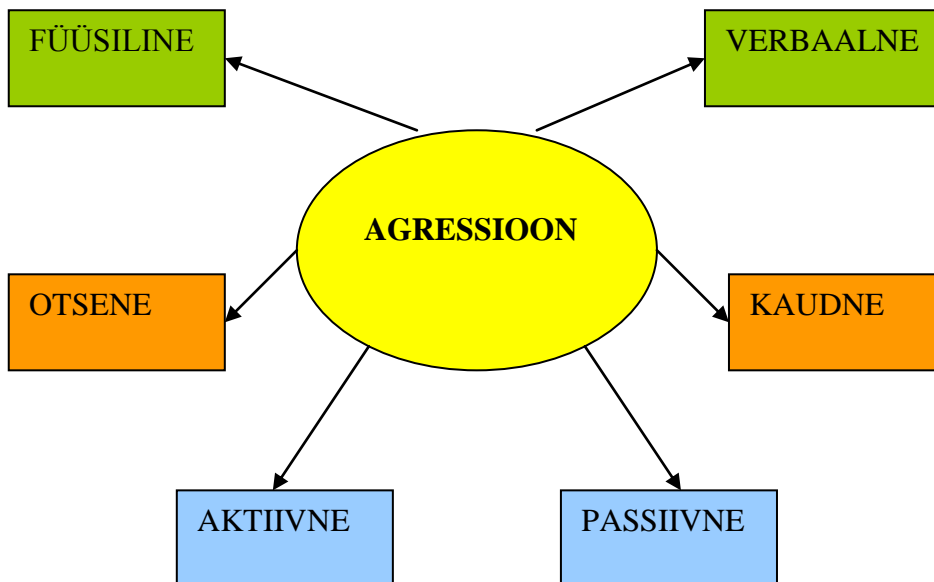
Suurema tõenäosusega on inimene agressiivne kui ta arvab, et teine on nende vastu vaenulik. See võib olla vale arusaam juhul kui nad ei toetu oma ideedele, mis on seotud olemasolevatele asitõenditega. Inimene, kellel on väike eneseusk võib olla tundlik kriitika suhtes või arvab, et kriitika on neile mõeldud, kuid ta pole seda. Need isikud võivad tunda, et vajavad kaitset endi suhtes ja võivad seda teha agressiivsel viisil (Vaarmann jt 2007:3-15).

Vägivaldsus võib ilmned selle tõttu, kui keegi tõlgendab seda valesti, mida ta kuuleb või näeb. Viha võib ka tõusta kui indiviid loeb liiga palju informatsiooni enda jaoks välja. Inimesed võivad agressiivselt käituda kahel põhjusel:

- vihaste tunnete tõttu
- et saada mida tahetakse

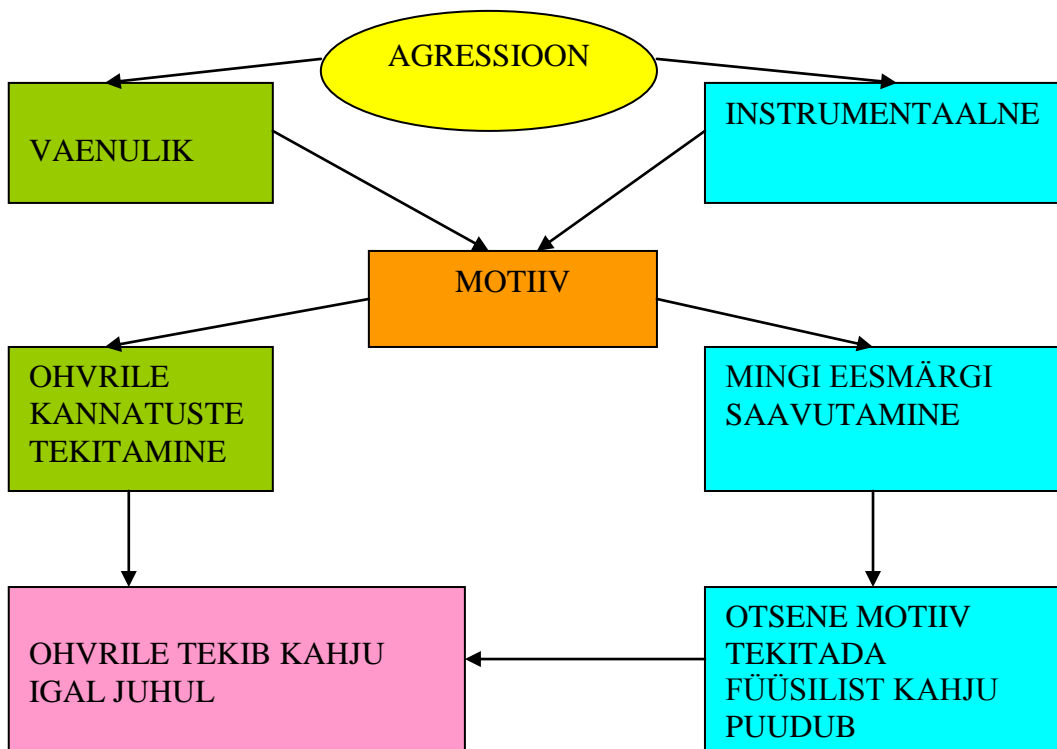
Need kaks asjaolu ei eksisteeri alati eraldi. Arvestades kõiki vägivaldseid kuritegusid mis aset leiavad on neist ainult mõni puhtal kasul väljas või vastupidi. Selles kategoorias võivad olla vägivaldsed pangaröövid, võib olla mõned lapsröövid ainult siis, kui need on läbi viidud külmaverelisel viisil. Eristuseks on paljud vägivaldsed teod toime pandud pimedas viha ajal, sellised nagu „kire kuriteod“. Enamus agressiivseid tegevusi on kaasatud mingisse kasu elementi- raha, staatus jne. ning mõni emotsiooni element- viha, pettumus või kadetus (Vaarmann jt 2007:3-15).

Bass (1961) jagas agressiooni ilmingud mitmeks kategooriaks: füüsiliseks ja verbaalseks, otseseks ja kaudseks, aktiivseks ja passiivseks. Füüsiline agressioon kätkeb endas ohvrile tekitatud rasket kehavigastust ründaja poolt, kasutades selleks muskulatuuri või relva. Verbaalne agressioon kujutab endast sõnalist ähvardust ja lõpeb solvavate väljendite kasutamisega. Otsene agressioon tekib otsesel kontaktil ründaja ja ohvri vahel. Aktiivne agressioon väljendub nii sõnalise kui füüsilise rünnaku puhul, samal ajal kui passiivne väljendub selle, et ohver keeldub vastamast ründaja nõudmistele (Bardenschtein, Možginski 2005:12).

Joonis 1. Agressiooni kategooriad

S. Feshbach (1964) tõi kasutusele sellised mõisted nagu vaenulik ja instrumentaalne agressioon. Vaenuliku agressiooni motiiv seisneb ohvrile kannatuste tekitamisel, instrumentaalne agressioon teenib mingi eesmärgi saavutamist ja otsene motiiv tekitada füüsilist kahju sellisel juhul puudub (Bardenschtein, Možginski 2005:12).

Joonis 2. Agressiooni mõisted

3.1.3. Tapmiste tüpoloogia

Diferentseerides tapmiste puhul selliseid tundemärke nagu iseloom ja suunitlus annab võimaluse teha esimesi samme aga ainult esimesi mõistmaks tapmise motiive ja nende kriteeriumide alusel selekteerida järgmisi tüüpe (Antonjan 1997:21;22):

- Seksuaaltapmised, saades tappes seksuaalse rahulduse või siis tapmine psühhotraumaatilise seksuaalse erutuse seisundis
- Erootilised tapmised- armukadedusest
- Tapmine kättemaksust
- Tapmine armastusest kui võetakse elu lähedaselt, et kaitsta teda veel suuremast, julmemast hukkumisest nagu näiteks nälg, vaenlase käe läbi hukkumine
- Isekad tapmised kui sellele järgneb materiaalne kasu tapjale
- Poliitilised tapmised, terroriaktid eesmärgiga tappa poliitilisi vastaseid
- Domineerivad tapmised – enesekehtestamise eesmärgil sooritatud tapmised, et avaldada muljet ümbritsevatele sõpradele
- Natsionalistlikud ja religioossed tapmised ajendatud rassistlikust vihkamisest ja aktsepteerimatusest teiste usundite vastu
- Ideoloogilised tapmised kus tapetakse ainuüksi sellepärast, et teisel inimesel on tapjast erinevad vaated ja arusaamad
- Anarhilised tapmised kus tapmise motiiv puudub või siis tapja ei anna endale aru oma teost
- Nekrofiilsed tapmised kus tapetakse ainult enda pärast, tahtes külvata kaost, purustusi ja hirmu

2. EMPIIRILINE OSA

2.1. Uurimuse metoodiline kirjeldus

Käesolev uurimus viidi läbi kasutades kvantitatiivset uurimismeetodit koostades selleks ankeetküsimustikku. Meetodi valikul lähtus autor vajaliku informatsiooni kogumise vajadusest. Vajaliku info saamiseks koostati ankeetküsimustikud. Küsimustik võimaldas koguda vajalikku infot detailsemalt, kuna kinnipeetavad eelistavad jääda anonüümseks. Küsimustik sai koostatud lähtudes uurimuse eesmärgist. Käesoleva uurimuse põhieesmärk oli välja selgitada tegureid mis soodustavad kriminaalse käitumise kujunemist ja kuidas oleks võimalik ennetada eluvastaseid süütegusid. Uuringu teoreetiline alus põhineb teaduskirjandusel, Eestis ja mujal läbiviidud kriminaalsuse uuringute materjalidest, kirjanduslikel allikal ja tõlketöödel.

2.1.1. Uuringu struktuur

Probleem:

Eluvastased süüteod (tapmised) on suureks probleemiks ühiskonnas, kuna nad on rängimad kuriteod, mis on suunatud inimelu vastu. Hoolimata viimaste aastate langusest on tapmiste ja mõrvade arv Eestis veel märksa kõrgem kui enamikus teistes Euroopa riikides. Eurostati andmetel oli Eesti lõpuleviidud tapmiste ja mõrvade arvult 2006.aastal Euroopa Liidu riikide seas esimese kolme hulgas. Eestis registreeriti siis 6,8 juhtumit 100 000 elaniku kohta, samas kui enamikus Euroopa riikides oli see näitaja alla kahe. 2006. aastal registreeriti Ida-Virumaal 25% kõikidest tapmistest ja mõrvadest Eestis, mis ületab ligi kaks korda maakonna osakaalu Eesti rahvastikust (13%). Politsei registreerib igal aastal kümnekond eluvastast süütegu (tapmist) mis on toime pandud alaealiste poolt (Kriminaalpoliitika uuringud 8 2008).

Eesmärk:

Lõputöö eesmärgiks on selgitada uurimis andmete alusel põhjusi ja tegureid, mis on soodustanud eluvastaseid süütegusid (tapmisi) sooritama Viru Vangla viiendas üksuses tapmiste eest süüdimõistetud kinnipeetavaid. Peituvad need põhjused lapsepõlves nähtud ja/või kogetud vägivalda tõttu, on soodustavaks teguriks olnud kriminaalkorras karistatud sõbrad, alkoholi tarbimine, madal haridustase või sotsiaalne keskkond?!

Ülesanded:

Tutvustada mõisteid, isiksuse arengut läbi lapsepõlve, perekonna mõju isiksuse arengule ja analüüsida agressiivsuse teket, tutvustada tapmiste tüpoloogiat.

Meetodid:

Teaduskirjanduse, Eestis ja mujal läbiviidud kriminaalsuse uuringute materjalide, kirjanduslike allikate ja tõlketööde analüüs. Ankeetküsitluse läbiviimine eluvastaste süütegude (tapmiste) eest süüdimõistetud kinnipeetavatega, kes kannavad karistust Viru Vangla viiendas üksuses. Käesoleva lõputöö empiirilise uurimuse aluseks on uurimisandmed, uurimismeetodiks on ankeetküsimustik. Ankeetküsitlus on läbi viidud 30- e süüdimõistetud meessoost kinnipeetavaga. Küsimustik on koostatud lähtudes teoreetilistest seisukohtadest, mis on eelpool kirjutatud.

2.1.2. Küsitluse struktuur

Ankeet koosneb 25 küsimusest. Küsimused moodustavad neljase bloki: põhiaandmete blokk, milles kajastuvad kinnipeetava vanus, rahvus, haridus (3), töösuhete blokk, milles on küsimused tööalastest suhetest (3), sotsiaalne taust hõlmab küsimusi perekonna ja sõpruskonna kohta ning kas kuritegu sooritati alkoholi ja/või narkojoobes (18). Lõpuküsimuse blokk kajastab süüdimõistetu oma arvamuse, mis ajendas eluvastaseid süütegusid (tapmisi) sooritama.

3.1. Uuringu tulemuste analüüs ja hüpoteeside arutelu

3.1.1. Uuringu tulemused ja analüüs

Valim on valitud Viru Vangla Viiendas üksuses tapmiste eest karistust kandvate eesti ja vene keelt kõnelevate meessoost kinnipeetavate seas. Ankeeti said kinnipeetavad täita oma emakeeles (lisa 1). Lähtuvalt sellest, et osade kinnipeetavate emakeeleks on vene keel on ankeet tõlgitud ka vene keelde (lisa 2). Ankeetküsimustiku jagamise hetkel kandis karistust Viru Vangla Viiendas üksuses 31 kinnipeetavat, kes on süüdimõistetud tapmiste eest. Jagatud 31 ankeedist tagastati 30. Kinnipeetavatega ühendust võttes lähtus autor informeeritud nõusoleku põhimõttest st. pidi informeerima uurimuse eesmärgist ja olemusest, saama nende nõusoleku olla uuritava rollis ja kindlustama nende anonüümsuse.

Uurimuse valimi moodustasid 30 meessoost respondenti. Kinnipeetavate vanus oli 21-57 eluaastat. 14 meessoost respondenti oli vanuses 21-29 eluaastat ja 14 vanuses 30-39 eluaastat, üks kinnipeetav oli 42 aastane ja üks 57 aastane. Eluaastate järgi jagunesid ankeetküsitlusele vastanud kinnipeetavad järgmiselt: 21- 2 kinnipeetavat; 23- 3 kinnipeetavat; 24- 1 kinnipeetav; 25- 1 kinnipeetav; 26- 2 kinnipeetavat; 27- 3 kinnipeetavat; 28- 1 kinnipeetav; 29- 1 kinnipeetav. Alates 30 eluaastast jagunesid ankeedile vastanud kinnipeetavad järgmiselt: 30- 1 kinnipeetav; 31- 1 kinnipeetav; 32- 1 kinnipeetav; 34- 2 kinnipeetavat; 36- 3 kinnipeetavat; 37- 1 kinnipeetav; 38- 3 kinnipeetavat; 39- 2 kinnipeetavat. 42 aastat vana oli 1 kinnipeetav ja 57 aastat vana oli 1 kinnipeetav.

VANUSE GRUPID					
21-29 aastat		30-39 aastat		42-57 aastat	
	isikut		isikut		isikut
21.a	2	30.a	1	42.a	1
23.a	3	31.a	1	57.a	1
24.a	1	32.a	1		
25.a	1	34.a	2		
26.a	2	36.a	3		
27.a	3	37.a	1		
28.a	1	38.a	3		
29.a	1	39.a	2		

Tabel 1. Vanuseline jaotuvus

Viru Vangla Viiendas üksuses eluvastaste süütegude (tapmiste) eest karistust kandvate kinnipeetavate vanus jäi vahemikku 21-57 eluaastat. Enim sooritasid eluvastaseid süütegusid (tapmisi) respondendid vanuses 21- 39 eluaastat.

3.1.2. Kinnipeetavate haridustase

Tuginedes teoreetilistele uurimustele iseloomustab kurjategijaid tihti madal haridustase ja sellest lähtuvalt madal enesehinnang. Viru Vangla Viiendas üksuses eluvastaste süütegude (tapmiste) eest süüdimõistetud kinnipeetavate haridustase oli järgmine: keskharidus- 11 kinnipeetaval; kesk-eri haridus- 5 kinnipeetaval; kõrgem haridus- 1 kinnipeetaval; lõpetamata kõrgem- 1 kinnipeetaval; 7 klassi- 1 kinnipeetaval; 8 klassi- 3 kinnipeetaval; 9 klassi- 6 kinnipeetaval ja algharidus oli kahel kinnipeetaval.

Haridustase	
Kõrgharidus	1
Lõpetamata kõrgharidus	1
Keskeri haridus	5
Keskharidus	11
9. klassi	6
8. klassi	3
7. klassi	1
Algharidus	2

Tabel 2. Haridustase

Viru Vangla Viiendas üksuses eluvastaste süütegude (tapmiste) eest karistust kandvate kinnipeetavate haridustase ei ole madal. Enim oli omandatud keskharidus (11), kesk-eri haridus (5), kõrgharidus ja lõpetamata kõrgem (1) kinnipeetaval.

3.1.3. Kinnipeetavate tööga hõivatus

Viru Vangla Viiendas üksuses eluvastaste süütegude (tapmiste) eest süüdimõistetud kinnipeetavate tööga hõivatus enne süüteo toimepanekut oli järgmine: tööga oli hõivatud enne süüteo toimepanekut 20 kinnipeetavat; töötud olid 10 kinnipeetavat. Rohkem kui 3 töökohta omas elu jooksul 16 kinnipeetavat.

Enamus kinnipeetavaid oli tööga hõivatud enne süüteo toimepanekut (20). Arvestades kinnipeetavate suhteliselt noort vanust, paistsid kinnipeetavad silma töökohtade rohkusega.

3.1.4. Kinnipeetavate sotsiaalne taust

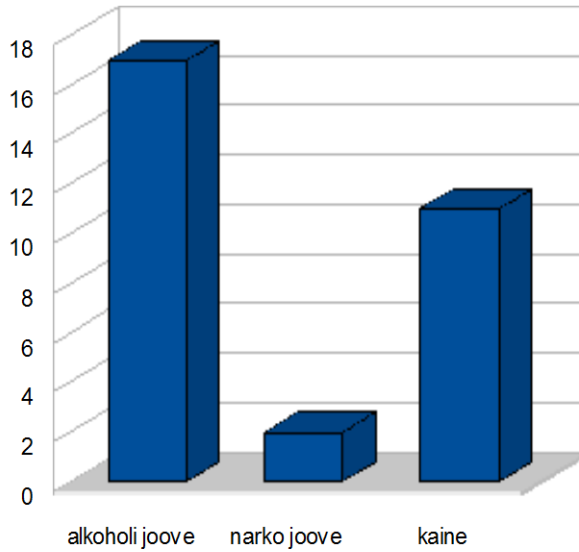
Ainult ühe vanemaga peres (ema) kasvas 9 kinnipeetavat. Isa kasvatada polnud ühtegi kinnipeetavat. Mõlemad vanemad osalesid laste kasvatamisel 14 korral. Vanemad puudusid 7 kinnipeetaval või siis ei osalenud nende kasvatamisel.

Küsitlusele vastanud 30-st kinnipeetavast on ainsa lapsena kasvanud 3 kinnipeetavat, noorima lapsena 12 ja vanima lapsena oli perekonnas 15 kinnipeetavat.

Perevägivalda esines 10 juhul 30-st. Alkoholi kuritarvitati perekondades 8 korral ja narkootikume 2 korral. Kriminaalkorras karistatud vanemad olid 11 kinnipeetaval. Koolivägivalda nägi pealt 22 kinnipeetavat, koolivägivalla ohvriks on langenud 2 kinnipeetavat.

Kriminaalsed sõbrad olid 16-1 süüdimõistetul. Alkoholi joobes sooritati tapmine 17 korral ja narkojoobes 2 korral.

Alko- ja narkojoobes sooritatud kuriteod

Joonis 3. Alko- ja narkojoobes sooritatud kuriteod

Tuginedes teoreetilistele uuringutele, et lapse kasvamiseks ja arenemiseks on sotsiaalne keskkond tähtis, leidis käesolevas empiirilises uuringus kinnitust. Kuigi 14 kinnipeetavat 30-st. kasvasid peres kus olid mõlemad vanemad siis 9-l kinnipeetaval oli ainult ema ja 7-l kinnipeetaval vanemad puudusid või siis ei osalenud nende kasvatamisel. Perevägivald, alko- ja narkootikumide tarvitamine, vanemate ja sõprade kriminaalne karistus on olnud probleemiks paljudele antud uurimuses osalenud kinnipeetavatele, mis on jätnud oma jälje nende arengule ja hilisemale käitumisele.

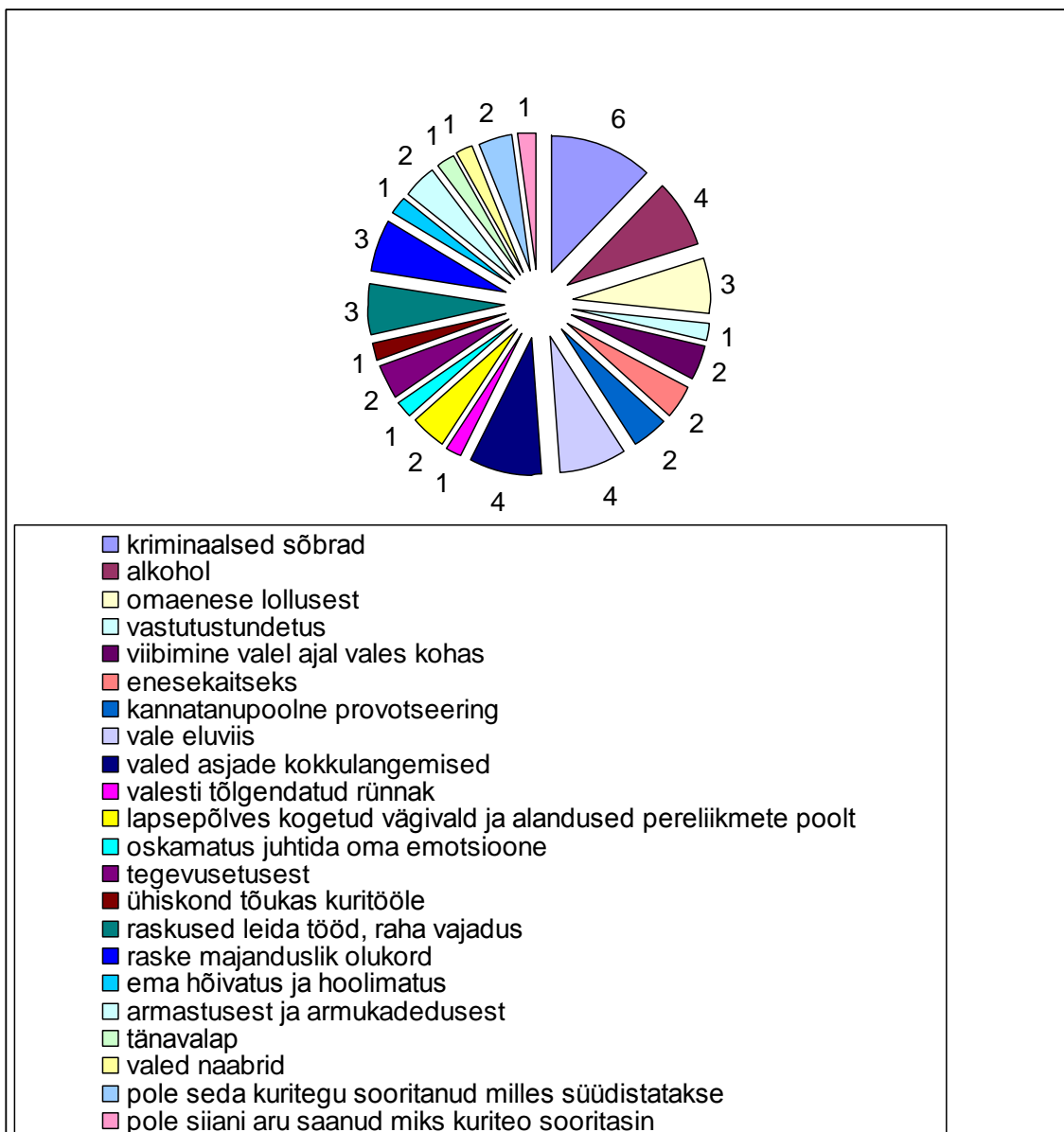
Teoreetilistes uuringutes on rõhutatud, et vägivaldsus ja agressiivsus on õpitav käitumismudel. Viru Vanglas Viendas üksuses eluvastaste süütegude (tapmiste) eest süüdimõistetud kinnipeetavad pärinesid perekondadest kus nad polnud reegline ainsad lapsed. Ainsa lapsena kasvas vaid 3 kinnipeetavat. Vanima lapsena on kasvanud 15 kinnipeetavat, mis annab alust arvata, et noorimad lapsed peres on omaks võtnud vanemate, vendade, õdede käitumismudelid, noorima lapsena on peres kasvanud 12 kinnipeetavat.

3.1.5. Mis ajendas kuritegu sooritama- kinnipeetavate endi seletused

On ülimalt tähtis teada, miks teatud isikud sooritavad nii ränka kuritegu nagu seda on tapmine. Uurida kurjategijaks kujunemist läbi, hariduse, materiaalse kindlustatuse, sõprade, lapsepõlve, perevõrgustiku, alkoholi ja narkootikumide tarbimise. Kuid mitte vähem oluline on teada ka süüdimõistetud kurjategijate endi arvamust toimepandud eluvastaste süütegude (tapmiste) kohta.

Enamasti olid ankeetküsitlusele vastanud kinnipeetavad mitmel seisukohal, mis ajendas neid kuritegu sooritama, vähem oli neid kes tõid välja vaid ühe põhjuse. Kokku toodi välja 22 erinevat põhjust, miks kuritegu sooritati:

- 1) kriminaalsed sõbrad (6)
- 2) alkohol (4)
- 3) omaenese lollusest (3)
- 4) vastutustundetud (1)
- 5) viibimine vales kohas (2)
- 6) enesekaitseks (2)
- 7) kannatanupoolne provotseering (2)
- 8) vale eluviis (4)
- 9) valed asjaolude kokkulangevused (4)
- 10) valesti tõlgendatud rünnak (1)
- 11) lapsepõlves kogetud vägivald ja alandused pereliikmete poolt (2)
- 12) oskamatus juhtida oma emotsioone (1)
- 13) tegevusetus (2)
- 14) ühiskond tõukas kuritööle (1)
- 15) raskused töö leidmisel, raha vajadus (3)
- 16) raske majanduslik olukord (3)
- 17) ema hõivatus, hoolimatus (1)
- 18) armastusest ja armukadedusest (2)
- 19) elu ilma vanemateta (tänavalaps) (1)
- 20) valed naabrid (1)
- 21) pole seda kuritegu sooritanud milles süüdistatakse (2)
- 22) pole siiani aru saanud miks kuriteo sooritasin (1)

Joonis 4. Mis ajendas kuritegu sooritama

Enamus eelpool välja toodud põhjusi ja ajendeid on leidnud kinnitust ka käesoleva lõputöö teoreetilises ja empiirilises osas. Suurt rolli isiksuse arengus mõjutavad peresuhted ja sotsiaalne keskkond. Kuritegevust soodustavad kriminaalsed sõbrad ja sotsiaalne keskkond kus laps kasvanud on. Eluvastaseid süütegusid (tapmisi) sooritati enamjaolt alkoholijoobes.

Lõputöö uuringu tulemuste analüüsist selgus, et Viru Vangla Viiendas üksuses eluvastaste süütegude (tapmiste) eest karistust kandvate kinnipeetavate puhul on suurim soodustav tegur olnud lävimine kriminaalkorras karistatud sõpradega. Alkoholijoobes olek oli enamasti põhjuseks, miks eluvastane süütegu (tapmine) sooritati (vastavalt 16;17- 30-st).

3.1.6. Hüpoteeside arutelu

Esimene hüpotees väitis, et lapsepõlves nähtud ja/või kogetud vägivald soodustab kuritegeliku käitumise kujunemist. Empiirilisest uurimusest selgus, et perevägivalda esines kinnipeetavate kodudes 10 juhul 30-st ja koolivägivalla tunnistajaks oli 20 kinnipeetavat ning koolivägivalla ohvriks oli langenud 2 kinnipeetavat. Lõputöö autor ei saa välistada, et agressiivne käitumine ja vägivaldsus on õpitav. Tuginedes teoreetilisele uurimusele, et agressiivne käitumine ja vägivaldsus on õpitav, leidis esimene hüpotees täielikult kinnitust.

Teine hüpotees eeldas, et lävimine kriminaalkorras karistatud sõpradega soodustab kuritegeliku käitumise kujunemist. Käesolevast empiirilisest uuringust selgus, et kriminaalseid sõpru evis 16 kinnipeetavat 30-st. Seega võib eeldada, et antud uurimuses osalenud kinnipeetavatel, on olnud süüteo toimepanemisel soodustavaks teguriks lävimine „halbade sõpradega”. Tuginedes teoreetilisele uurimusele, et „halvad sõbrad” ei ole esmased riskitegurid kriminaalse käitumise kujunemisel vaid seda soodustavad tegurid, leidis teine hüpotees täielikult kinnitust.

Kolmas hüpotees väitis, et madal haridustase soodustab kuritegeliku käitumise kujunemist. Teoreetilistes uurimustes iseloomustab kurjategijaid tihti madal haridustase. Antud lõputöö empiirilisest uuringust selgus, et Viru Vangla viiendas üksuses karistust kandvate kinnipeetavate haridustase ei ole madal- 30-st. kinnipeetavast 11-l on omandatud keskharidus, kesk-eri haridus on 5 kinnipeetaval, kõrgem haridus 1 kinnipeetaval ja lõpetamata kõrgem 1 kinnipeetaval. Lähtuvalt sellest ei saa väita, et uurimuses osalenud kinnipeetavatele oli eluvastaste süütegude (tapmiste) puhul soodustavaks teguriks madal haridustase. Arvestades käesoleva lõputöö empiirilise uuringu tulemusi ei leidnud kolmas hüpotees kinnitust.

Neljas hüpotees väitis, et sotsiaalne keskkond soodustab kuritegeliku käitumise kujunemist. Tuginedes teoreetilisele ja empiirilisele uurimusele käesolevas lõputöös, pärinesid Viru Vangla viiendas üksuses eluvastaste süütegude (tapmiste) eest süüdimõistetud kinnipeetavad perekondadest, kus tarbiti alkoholi (8), vanemad olid kriminaalkorras karistatud (11), esines perevägivalda (10) ja sõpruskond koosnes kriminaalkorras karistatud sõpradest (16). Arvestades kõiki asjaolusid, võib lõputöö autor väita, et neljas hüpotees leidis täielikult kinnitust.

4.1. Järeldused ja ettepanekud

4.1.1. Järeldused

Lõputöö uuringu tulemuste analüüsist järeldub, et:

Kinnipeetavate vanus oli 21-57 eluaastat. 14 meessoost respondenti oli vanuses 21-29 eluaastat ja 14 vanuses 30-39 eluaastat, üks kinnipeetav oli 42 aastane ja üks 57 aastane. Eluaastate järgi jagunesid ankeetküsitlusele vastanud kinnipeetavad järgmiselt: 21- 2 kinnipeetavat; 23- 3 kinnipeetavat; 24- 1 kinnipeetav; 25- 1 kinnipeetav; 26- 2 kinnipeetavat; 27- 3 kinnipeetavat; 28- 1 kinnipeetav; 29- 1 kinnipeetav. Alates 30 eluaastast jagunesid ankeedile vastanud kinnipeetavad järgmiselt: 30- 1 kinnipeetav; 31- 1 kinnipeetav; 32- 1 kinnipeetav; 34- 2 kinnipeetavat; 36- 3 kinnipeetavat; 37- 1 kinnipeetav; 38- 3 kinnipeetavat; 39- 2 kinnipeetavat. 42 aastat vana oli 1 kinnipeetav ja 57 aastat vana oli 1 kinnipeetav.

Viru Vangla Viieendas üksuses eluvastaste süütegude (tapmiste) eest karistust kandvate kinnipeetavate haridustase ei ole madal. Enim oli omandatud keskharidus (11), kesk-eri haridus (5), kõrgharidus ja lõpetamata kõrgem (1) kinnipeetaval, 7 klassi haridust oli omandanud 1 kinnipeetav, 8 klassi- 3 kinnipeetavat, 9 klassi- 6 kinnipeetavat ja algharidus oli 2 kinnipeetaval. Käesolevast uurimusest järeldub, et eluvastaste süütegude (tapmiste) eest süüdimõistetud kinnipeetavate puhul ei oma haridustase suurt rolli. Eluvastaseid süütegusid (tapmisi) võivad sooritada ka inimesed kellele pole agressiivne ja/või vägivaldne käitumine omane ja siin ei ole haridustase määrava tähtsusega.

Viru Vangla Viieendas üksuses eluvastaste süütegude (tapmiste) eest süüdimõistetud kinnipeetavate tööga hõivatus enne süüteo toimepanekut oli järgmine: tööga oli hõivatud enne süüteo toimepanekut 20 kinnipeetavat; töötud olid 10 kinnipeetavat. Rohkem kui 3 töökohta omas elu jooksul 16 kinnipeetavat. Uuringu tulemustest järeldub, et arvestades kinnipeetavate suhteliselt noort vanust, paistsid kinnipeetavad silma töökohtade rohkusega.

Ainult ühe vanemaga peres (ema) kasvas 9 kinnipeetavat. Isa kasvatada polnud ühtegi kinnipeetavat. Mõlemad vanemad osalesid laste kasvatamisel 14 korral. Vanemad

puudusid 7 kinnipeetaval või siis ei osalenud nende kasvatamisel. Küsitlusele vastanud 30-st kinnipeetavast on ainsa lapsena kasvanud 3 kinnipeetavat, noorima lapsena 12 ja vanima lapsena oli perekonnas 15 kinnipeetavat. Perevägivalda esines 10 juhul 30-st. Alkoholi kuritarvitati perekondades 8 korral ja narkootikume 2 korral. Kriminaalkorras karistatud vanemad olid 11 kinnipeetaval. Koolivägivalda nägi pealt 22 kinnipeetavat, koolivägivalla ohvriks on langenud 2 kinnipeetavat. Kriminaalsed sõbrad olid 16-l süüdimõistetul. Alkoholi joobes sooritati tapmine 17 korral ja narkojoobes 2 korral.

Käesolevast uurimusest järeldub, et enim soodustab kurjategijaks kujunemist sotsiaalne võrgustik. Pere- ja koolivägivald, alko- ja narkootikumide tarvitamine, vanemate ja sõprade kriminaalne karistus on olnud probleemiks paljudele käesolevas uurimuses osalenud kinnipeetavatele, mis on jätnud oma jälje nende arengule ja hilisemale käitumisele.

4.1.2. Ettepanekud

Kuigi Eestis on palju tegeldud kuritegevust ennetavate programmide loomisega, on siiski eluvastaste süütegude (tapmiste) protsent jätkuvalt kõrge. Eelpool toodud uuringu tulemuste analüüsile ja järeldustele tuginevalt teeb autor omapoolselt neli ettepanekut, mis võiksid vähendada eluvastaste süütegude (tapmiste) sooritamist.

1. Lastekodudes on palju lapsi, kelle vanemad on muutunud vägivaldseks tarbides liigselt alkoholi. Perevägivald on tänapäeval vägagi levinud nähtus. Lapsed, kes elavad vägivalla keskel võivad võtta omaks vägivaldse käitumise ja õppida sellest, et vägivalla abil saab lahendada omi probleeme ja rahuldada vajadusi. Paigutades lapsi lastekodudesse kaitstakse neid küll vägivalla eest, rahuldatakse nende esmavajadusi toidu ja elamise osas, luuakse õppimisvõimalusi, kuid need lapsed jäävad ilma võimalusest õppida oma eluga toime tulema siis, kui nad lahkuvad lastekodust. Suurte lastekodude asemel tuleks luua rohkem pere lastekodusid, kus lastel oleks tagatud võimalus õppida sotsiaalseid oskusi täiskasvanu eas toimetulekuks. Linnade ja valdade sotsiaaltöötajad peaksid rohkem pöörama tähelepanu probleemsetele perekondadele ja aitama lapsi, kes sellistes peredes kasvavad.

2. Ennetustööga tuleks hakata tegelema juba eelkoolieas lastega. Lasteaedadesse tuleks kaasata psühholooge. Praegusel hetkel on väheste koolide õppekavades psühholoogia tunde. Arvestades pere- ja koolivägivalla juhtumite sagedust on vajadus nende järgi olemas. Koolidesse on vaja psühholooge, kelle poole lapsed saaksid oma muredega pöörduda. Kui mõnes koolis on võimalik leida psühholooge siis lasteaedades nad puuduvad.

3. Uuringu tulemustusest selgus, et enim soodustavad kriminaalset käitumist nn. “halvad sõbrad”. See tulemus näitab, et lastel pole vabal-ajal tegevust, kuigi on loodud lastelaagreid ja noorte keskusi on neid noori palju keda ei huvita seal pakutavad tegevused. Lastelaagrid on enamjaolt tasulised ja nii paljudki soovivad sinna paraku ei pääse pere vähese materiaalse kindlustatuse tõttu. On lapsi, kes sooviksid tegeleda muusikaga, spordiga aga paraku on pere sissetulekud väikesed. Paljud lapsevanemad ei saa võimaldada oma lastel osaleda huvialaringides, spordisaalides. Siinkohal peaks appi tulema riik, kes toetaks vähemkindlustatud perede lapsi, et nad võiksid leida enestele enim huvipakkuvat tegevust ja seal osaleda.

4. Suureks probleemiks on aina süvenev alkoholi tarbimine alaealiste ja noorte seas. Alkoholi on lastele jätkuvalt kergesti kätte saadav. Alkoholi ostavad alaealistele head “tädid” ja “onud”. Pole harvad juhtumid, kus alkohoolseid jooke müüvad alaealistele poodides, baarides töötavad inimesed. Viimased uudised sellekohta, et üks Eestis tegutsev tuntud firma on müüki lasknud kalja, mis sisaldab alkoholi ja mida lapsed meelsasti ostmas käivad on selge näide selle kohta, kui vähe hoolitakse lastest. Lapseeas pruugitud alkohoolsed joogid, olgu kui vähese alkoholisisaldusega võivad tekitada alkoholi sõltuvuse ja sellest tulenevalt määrab see harjumused ja käitumise täiskasvanu eas. Selle probleemi lahendusena näeb lõputöö autor alkoholipoliitika karmistamist. Hoolivamad peaksid olema kõik täiskasvanud inimesed ja mitte ostma või müüma alaealistele alkohoolseid jooke.

KOKKUVÕTE

Lõputöö eesmärk ja ülesanded said täidetud ning püstitatud hüpoteesid leidsid enamasti kinnitust. Lõputöö autor seadis uuringule neli hüpoteesi, millest üks lükati ümber ja kolm hüpoteesi leidsid täielikult kinnitust.

Lõputöö eesmärgiks oli leida vastused küsimustele: kas Viru Vangla Viendas üksuses tapmiste eest süüdimõistetud kinnipeetavaid on soodustanud kriminaalselt käituma lapsepõlves nähtud ja/või kogetud vägivald, kriminaalkorras karistatud sõbrad, madal haridustase või sotsiaalne võrgustik.

Eesmärgist lähtuvalt oli lõputöö autori hüpoteesiks väide, et:

1. Lapsepõlves nähtud ja/või kogetud vägivald soodustab kuritegeliku käitumise kujunemist
2. Lävimine kriminaalkorras karistatud sõpradega soodustab kuritegeliku käitumise kujunemist
3. Madal haridustase soodustab kuritegeliku käitumise kujunemist
4. Sotsiaalne võrgustik soodustab kuritegeliku käitumise kujunemist

Eesmärgi saavutamiseks ja hüpoteesi kontrollimiseks olid püstitatud järgmised ülesanded:

- c) teaduskirjanduse ja vastavate allikate läbitöötamine
- d) selgitada välja, milline on Viru Vangla Viendas üksuses tapmiste eest karistust kandvate kinnipeetavate sotsiaalne taust, lapsepõlves kogetu, sõpruskond ja haridustase ning suhted uimastite ja alkoholiga koostades selleks ankeetküsitluse.

Lõputöö autor kasutas uurimustöö läbiviimisel kvantitatiivset meetodit ankeetküsimustiku näol. Ankeetküsimustik koosnes kolmest kategooriast: põhiandmed, töösuhted, sotsiaalne taust ja lõpuküsimus milles respondent andis oma arvamuse sooritatud kuriteo põhjuste kohta. Valimi suuruseks oli planeeritud 31 kinnipeetavat kes on süüdi mõistetud tapmiste eest ja kannavad karistust Viru Vangla Viendas üksuses.

Lõputöö koosnes kahest osast. Esimene oli teoreetiline osa, koosnes kolmest peatükist mis jagunesid alapeatükkideks. Lõputöö teoreetilise osa esimeses peatükis anti lühiülevaade eluvastaste süütegude (tapmiste) mõistest, liikidest ja hälbiva käitumise mõistest. Teises peatükis uuris lõputöö autor isiksuse arengut läbi lapsepõlve ja perekonna rolli kriminaalse käitumise tekkimisel. Kolmandas peatükis uuris lõputöö autor tapja iseärasusi, analüüsis vägivalla ja agressiooni teke põhjusi ning andis lühiülevaate tapmiste tüpoloogiast.

Teine osa lõputööst käsitles endas uurimust kuritegevust soodustavatest teguritest Viru Vangla Viiendas üksuses karistust kandvate eluvastaste süütegude (tapmiste) eest süüdimõistetud kinnipeetavate näitel. Käesolev uurimus viidi läbi kasutades kvantitatiivset uurimismeetodit koostades ankeetküsimustik. Ankeeti said kinnipeetavad täita oma emakeeles (lisa 1). Lähtuvalt sellest, et osade kinnipeetavate emakeeleks on vene keel oli ankeet tõlgitud ka vene keelde (lisa 2). Meetodi valikul lähtus autor vajaliku informatsiooni kogumise vajadusest. Ankeetküsimustik võimaldas koguda vajalikku infot detailsemalt, kuna kinnipeetavad eelistasid jääda anonüümseks. Küsimustik koostati lähtudes uurimuse eesmärgist. Käesoleva uurimuse põhieesmärgiks oli välja selgitada tegureid mis soodustasid kriminaalse käitumise kujunemist ja kuidas oleks võimalik ennetada eluvastaseid kuritegusid. Uuringu teoreetiline alus põhines teaduskirjandusel, Eestis ja mujal maailmas läbiviidud kriminaalsuse uuringute materjalidest, kirjanduslikel allikail ja tõlketöödel.

Lõputöö uurimustulemustest selgus, et:

1) kinnipeetavate vanus jäi vahemikku 21-57 eluaastat. 14 kinnipeetavat olid vanuses 21-29 eluaastat, 14 kinnipeetavat vanuses 30-39 eluaastat. Üks kinnipeetav oli 47 ja üks 57 eluaastat vana.

2) tööga oli hõivatud enne süüteo toimepanekut 20 kinnipeetavat; töötud olid 10 kinnipeetavat. Rohkem kui 3 töökohta omas elu jooksul 16 kinnipeetavat

.

3) enim oli omandatud keskharidus (11), kesk-eri haridus (5), kõrgharidus ja lõpetamata kõrgem (1) kinnipeetaval, 7 klassi haridust oli omandanud 1 kinnipeetav, 8 klassi- 3 kinnipeetavat, 9 klassi- 6 kinnipeetavat ja algharidus kahel kinnipeetaval. Eluvastaste

süütegude (tapmiste) eest süüdimõistetud kinnipeetavate puhul ei oma haridustase suurt rolli. Eluvastaseid süütegusid (tapmisi) võivad sooritada ka inimesed kellele pole agressiivne ja/või vägivaldne käitumine omane ja siin ei ole haridustase määrava tähtsusega.

4) ainult ühe vanemaga peres (ema) kasvas 9 kinnipeetavat. Isa kasvatada polnud ühtegi kinnipeetavat. Mõlemad vanemad osalesid laste kasvatamisel 14 korral. Vanemad puudusid 7 kinnipeetaval või siis ei osalenud nende kasvatamisel. Küsitlusele vastanud 30-st kinnipeetavast on ainsa lapsena kasvanud 3 kinnipeetavat, noorima lapsena 12 ja vanima lapsena oli perekonnas 15 kinnipeetavat. Perevägivalda esines 10 juhul 30-st. Alkoholi kuritarvitati perekondades 8 korral ja narkootikume 2 korral. Kriminaalkorras karistatud vanemad olid 11 kinnipeetaval. Koolivägivalda nägi pealt 22 kinnipeetavat, koolivägivalla ohvriks on langenud 2 kinnipeetavat. Kriminaalsed sõbrad olid 16-l süüdimõistetul. Alkoholi joobes sooritati tapmine 17 korral ja narkojoobes 2 korral.

Käesolevast uurimusest selgus, et enim soodustab kurjategijaks kujunemist sotsiaalne võrgustik. Perevägivald, alko- ja narkootikumide tarvitamine, vanemate ja sõprade kriminaalne karistus on olnud probleemiks paljudele käesolevas uurimuses osalenud kinnipeetavatele, mis on jätnud oma jälje nende arengule ja hilisemale käitumisele.

Eelpool toodud uuringu tulemuste analüüsile ja järeldustele tuginevalt tegi lõputöö autor omapoolselt neli ettepanekut, mis võiksid vähendada eluvastaste süütegude (tapmiste) sooritamist:

- 1) suurte lastekodude asemele luua väikseid, perekeskseid asenduskodusid
- 2) lasteaedadesse ja koolidesse tuleks kaasata psühholoogid ja koolidesse sisse viia psühholoogia tunnid
- 3) Eesti riik peaks toetama vähemkindlustatud perede lapsi, et nad saaksid osaleda huvialaringides
- 4) karmistada alkoholipoliitikat

Käesolevat lõputööd saab kasutada teoorias õppematerjalina. Töös on välja toodud põhilised asjaolud mis soodustavad kurjategijaks kujunemist. Praktilise kohapealt saavad vanglas töötavad ametnikud kasutada antud uurimust oma igapäevases töös. Puutuvad ju

vanglaametnikud igapäevast tööd tehes kokku erinevate kinnipeetavatega ja on oluline teada, mis olid need tegurid mis ajendasid kinnipeetavaid sooritama eluvastaseid süütegusid (tapmisi). See annab vanglaametnikele võimaluse mõista kinni peetavaid inimesi nendega suheldes.

Lõputöö autor jõudis oma töös järeldusele, et ei ole ühest vastust küsimusele- mis ajendab inimesi sooritama eluvastaseid süütegusid (tapmisi)?! Kuritegevust soodustavad mitmed tegurid, nii sotsiaalsed kui ka bioloogilised. Eluvastaseid süütegusid (tapmisi) võivad sooritada ka sellised inimesed, kes pole vägivaldsed ega agressiivsed, vaid on olude sunnil sunnitud sooritama nii ränka süütegu nagu seda on tapmine, näiteks kaitstes oma lähedasi ja vara või omaenese elu. Olgem siis hoolivamad ja märgakem enda ümber abivajajaid ja aidakem üksteist.

SUMMARY

The aims of the research were to find out the reasons and conducive and conducive factors which motivated to commit crimes against life based on research data; mainly association with seen and/or experienced violence, friends with criminal convictions and alcohol consumption, effects of low education level and social environment. In order to reach the aim and to check the hypotheses, the following tasks were set:

- a) revision of scientific literature and corresponding sources
- b) to find out which was the social background, childhood experience, circle of friends and level of education, and the relations with drugs and alcohol of the detainees serving time manslaughter by compiling a questionnaire.

The author used quantitative method by using the questionnaire to carry out the research. The questionnaire was divided into three categories: principal data, work relations, social background and a final question in which the respondent gave his opinion on the reasons for committing the crime. The respondents were the male detainees who had been convicted for manslaughter and are serving their sentences in Viru Prison, unit Five. The selection was made among the Estonian and Russian- speaking male detainees who are serving time for manslaughter in unit Five of Viru Prison. The detainees could fill in the questionnaire in their mother tongue. Since the mother tongue of some of the detainees is Russian, the questionnaire was also translated into Russian.

During the distribution of the questionnaire, 31 detainees were serving their sentence for manslaughter in unit Five of Viru Prison. Out of 31 questionnaires distributed, 30 were returned. When contacting the detainees, the author went by the informed consent principle, which means to inform of the aim and essence of the research, get their consent to be the subject of the research, and ensure their anonymity.

The results of the research showed that most crimes were committed while drunk. The formation into a criminal is most predisposed by social network, friends with criminal tendencies (16), alcohol abuse, parental negligence, seen family and school violence (20).

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

- Aimre, I. 2005. Sotsioloogia. Tallinn: Sisekaitseakadeemia
- Allik, J. Realo, A. Konstabel, K. Kreegipuu, M. 2003. Isiksuse psühholoogia. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Arge, P. 2008. Mis teeb ühest tavalisest inimesest kurjategija. [Kursusetöö] Tallinn: Sisekaitseakadeemia Justiitskolledž.
- Антонян, Ю.М. 1997. Психология убийства. Москва: Юрист.
- Барденштейн, Л.М. Можгинский, Ю.Б. 2005. Патологическая агрессия подростков. Москва: Медпрактика-М.
- Бартол, К. 2004. Психология криминального поведения. Москва: Олма-Пресс.
- Блекборн, Р. 2004. Психология криминального поведения. Москва: Олма-Пресс.
- Edovald, T. 2007. Mis teeb noorukist kurjategija. http://aken.enl.ee/1199_03.04.2009
- Eesti Vabariigi põhiseadus. 28.juuni 1992. **RT 1992, 26, 349; RT I 2007, 33, 210.**
- Козырев, Г.И. 2006. нр.12 (272). Социологические исследования. Москва: Наука.
- Kollamaa, K. 2003. Kinnipeetavate valimi psüühiliste omaduste võrdlus kuriteo tüübi alusel. [Diplomitöö] Tallinn: Audentese Ülikool.
- Kriminaalpoliitika uuringud 8. 2008. Kuritegevus Eestis 2007. Tallinn: Justiitsministeerium.
- Laine, M. 1997. Sissejuhatus kriminoloogiasse ja hälbiva käitumise sotsioloogiasse. Tallinn: Eesti Riigikaitse Akadeemia.
- Markina, A. Šahverdov- Žarkovski, B. 2007. Eesti alaealiste hälbiv käitumine. Tallinn: Justiitsministeerium.
- Retsidiivsus. 2007. Tallinn: KESA- Mauritius.
- Saar, J. 2007. Kriminaalpsühholoogia. Tallinn: Juura.
- Sootak, J. Pikamäe, P. 2004. Karistusseadustik: kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura.
- Sõerd, J. 1992. Psühholoogia kõigile. Tallinn: Koolibri.
- Tanissaar, V. 2008. Perevägivald kui õigusprobleem. [Magistritöö] Tallinn: International University Audentes.
- Vaarmann, G. Sankovski, E. Sokolova, A. 2007. Psychologi in Prisons. [Tõlketöö] Tallinn: Sisekaitseakadeemia Justiitskolledž.

LISAD

Lisa 1. Ankeetküsimustik - eesti keelne

Olen Piret Arge. Õpin Sisekaitseakadeemia Justiitskolledži kolmandal kursusel ja kirjutan lõputööd teemal: „Kuritegevust soodustavad tegurid Viru Vangla viiendas üksuses tapmistest eest süüdimõistetud kinnipeetavate näitel“. Vajaliku informatsiooni saamiseks on vajalik uuringute läbiviimine. Teie arvamus ja vastused küsimustele selles valdkonnas on väga vajalikud lõputöö kirjutamisel.

Palun Teid aidata kaasa selle teema käsitlemisel ja vastata alljärgnevatele küsimustele kas jah või ei tehes ristike vastavasse lahtrisse.

I. Põhiandmed

Vanus.....

Rahvus.....

Haridus.....

II. Töö

Jah

Ei

Kas Teil oli töökoht enne sattumist kinnipidamisasutusse

Kas Teil on olnud rohkem kui kolm töökohta

Kas Te olete olnud töötu

III. Sotsiaalne taust

Kas Teid kasvas ainult ema

Kas Teid kasvas ainult isa

Kas Teil olid mõlemad vanemad

Kas Te olite ainus laps peres

Kas Teil oli õdesid, vendi

Kas Te olite pere noorim laps
Kas Te olite pere vanim laps
Kas perekonnas, kus Te kasvasite esines peresisest vägivalda
Kas Teie perekonnas esines alkoholi kuritarvitamist
Kas Teie perekonnas tarvitati narkootikume
Kas keegi Teie vanematest on olnud kohtulikult karistatud
Kas Teil oli sõpru
Kas Teie sõbrad on olnud kohtulikult karistatud
Kas Teie koolis, kus Te õppisite esines koolivägivalda
Kas Teie olete olnud koolivägivalla ohver
Kas kuriteo sooritamise ajal olite Te alkoholijoobes
Kas kuriteo sooritamise ajal olite Te narkojoobes
Kas Kuriteo sooritamise ajal olite Te kaine

IV. Lõpuküsimus

Mis oli Teie arvates põhjuseks, mis ajendas Teid kuritegu sooritama

Tänan!

Lisa 2. Ankeetküsimumustik - vene keelne

Меня зовут Пирет Арге. Я учусь на третьем курсе в колледже Юстиций и пишу дипломную работу на тему „Факторы, способствующие совершению преступлений против личности (убийства), на примере осужденных заключенных Вирусской тюрьмы пятого отделения”. Для получения необходимых данных нужно провести социологическое исследование. Для написания диплома по этой теме мне необходимы Ваши мнения и ответы в этом опроснике.

Прошу Вас помочь вместе разобраться в этой теме и ответить на нижеприведенные вопросы. Опросник анонимный. Отвечая на вопросы да или нет, ставьте, пожалуйста крестики в квадратике под соответствующим ответом.

I. Личные данные

Возраст.....

Национальност.....

Оброзование.....

II. Работа

Да

Нет

У вас была работа, до того как вас
направили в тюрьму

У Вас было больше чьем три рабочих мест

Вы были безработный

III. Социальные данные

Вас воспитывала только мама

Вас воспитовал только отец

У Вас были оба родителя

Вы были в семье единственным ребенком

У Вас были братья и сестры

Вы были в семье старшим ребенком
Вы были в семье младшим ребенком
В вашей семье встречались случаи насилия
Вашей семье злоупотребляли алкоголем
Вашей употребляли наркотики
Кто-нибудь из Ваших родителей являлись когда-
нибудь осужденным
У Вас были друзья
Кто-нибудь из Ваших друзей являлся когда-нибудь
осужденным

В школе, где Вы учились встречались случаи школьного
насилия

Вы являлись жертвой школьного насилия

Во время совершения преступления Вы находились
в алкогольном опьянении

Во время совершения преступления Вы находились
в наркотическом опьянении

Во время совершения преступления Вы были трезвый

IV. Заключительный вопрос

Как Вы считаете, в чем причина того, что Вы совершили преступление?

БЛАГОДАРЮ!